

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ (ОЧНЫЙ) ЭТАП 10-11 КЛАССЫ

ИНСТРУКЦИЯ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ОЛИМПИАДНЫХ ЗАДАНИЙ ПО БАШКИРСКОМУ ЯЗЫКУ

Олимпиадная работа состоит из 15 заданий по башкирскому языку. Следует внимательно читать указания, относящиеся к правилам выполнения каждого задания.

На выполнение олимпиадной работы отводится 2 часа.

Каждое задание оценивается соответствующим баллом. Баллы, полученные Вами за выполненные задания, суммируются.

Постарайтесь выполнить как можно больше заданий и набрать наибольшее количество баллов.

После завершения работы проверьте, чтобы ответ на каждое задание в бланках ответов был пронумерован в соответствии с номером задания.

Все бланки заполняются яркими чёрными чернилами. Допускается использование гелевой или капиллярной ручки.

При выполнении заданий можно пользоваться черновиком. Записи в черновике, а также в тексте олимпиадных материалов не учитываются при оценивании работы.

Пишите аккуратно, разборчивым почерком.

Желаем успеха!

Задание 1. Фонетика, лексикология, синтаксис. Был бүлектәрҙең һәр кайһыһы нимәнә өйрәнә? Тел ғилеменең тағы ниндәй бүлектәрән беләһегеҙ?

Максимальный балл – 8

Задание 2. Бөгөлгән баш ергә. Үтә һөйгән өсөнмө?!

Бөгөлгән баш – һөйә, көйә ала, тиһеңме?! (Р.Назаров).
Астына һызылған һүз ниндәй мәғәнәлә кулланылған? Тағы ниндәй миһалдар килтерә алаһың?

Максимальный балл – 5

Задание 3. *Ошондайзырында* һүзендә ниндәй үзгәртеүсә ялғауҙар бар?

Максимальный балл – 3

Задание 4. *Ағай* һүзенең 1-се заттағы күплек формаһын килеш менән үзгәртегез

Максимальный балл – 6

Задание 5. *Азат университетта укый, уның буласак һөнәре* – укытыусы. Был һөйләмдә астына һызылған һүзгә морфологик анализ яһағыз.

Максимальный балл – 4

Задание 6. *Уның хыялланыуын тыңлап тороусы кешеләр капыл көлөп ебәрзе.* Был һөйләмдә кылымдың ниндәй төркөмсәләренә миһалдар табып була? Һәр берен күсереп алып, эргәһенә төркөмсәһен билдәләп язығыз.

Максимальный балл – 4

Задание 7. *Төнө буйы ялт-йолт йәшен йәшинәне, шабыр-шобор ямғыр яузы* (М.Ғафури) һөйләмдә астына һызылған һүзәрҙе ниндәй һүзәр тип атайҙар һәм улар һөйләмдә ниндәй функция үтәйҙәр?

Максимальный балл – 6

Задание 8. *Кайза ярлы, кайза зарлы, кайза моңлолар була, мин шулар янында булам, улар менән килешеп була* (М. Ғафури). Был кушма һөйләм эсендәге һөйләмдәрҙең бер-береһенә бәйләнеү юлдарын асыҡлағыз.

Максимальный балл – 6

Задание 9. *Донъяла һинән дә бәхетлерәк, һинән дә матурырак бер кем юк* һөйләмдә кылым ниндәй һөйләм киҫәге булып килгән?

Максимальный балл – 5

Задание 10. *Ата байлығы улга йокмас, әсә байлығы кызга йокмас* (Мәкәл). Был ниндәй һөйләм?

Максимальный балл – 10

Задание 11. “Тел” һүҙенең ниндәй мәғәнәләре бар, уның нигезендә яһалған ниндәй фразеологизмдар беләһегеҙ?

Максимальный балл – 10

Задание 12. Һөйләмдә тейешле тыныш билдәләрен куйып сығығыз:

Бәтә тирә-як таузар таштар ағастар үләндәр сәскәләр йәнлектәр кош-корттар бәтәһе лә қояш сығасағын һизгән төслә тынысланып иркен һулыш алып ебәрҙеләр (М.Кәрим).

Максимальный балл – 10

Задание 13. Йыйылыш ваҡытын қасанға билдәләйбегеҙ? Һөйләмдә астына һызылған һүҙ ниндәй килештә тора.

Максимальный балл – 5

Задание 14. Һөйләмдә ниндәй киҫәктәр тиң булып килгән икәнен асыҡлағыз: *Бурыл уҫал, Ғәләмиә әбей йыуаш, Бурыл ялкау, Ғәләмиә әбей еғәрле, Бурыл һимез, Ғәләмиә әбей ябык* (С.Ағиш).

Максимальный балл – 8

Задание 15. Бирелгән тезем нисә һөйләмдән төзөлгән икәнен билдәләгегеҙ:

*Ғылыуы бар был илдең,
Матуры бар был илдең,
Йылғаһынан һыулаган,
Тупрағында аунаған,
Урал буйын буйлаган,
Ат өстөндә уйнаған,
Каяла башак кайраған,
Кыззың һылыуын һайлаган,
Тыуған ерен һаклаган,
Ир һамысын һатмаған
Батыры бар был илдең (қобайырзан).*

Максимальный балл – 10